

EURÓPAI UNIÓ

AZ EURÓPAI PARLAMENT

A TANÁCS

**Strasbourg, 2019. április 17.
(OR. en)**

**2018/0082 (COD)
LEX 1914**

**PE-CONS 4/2/19
REV 2**

**AGRI 18
AGRILEG 9
CONSOM 14
PECHE 13
CODEC 77**

**AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE A MEZŐGAZDASÁGI ÉS
ÉLELMISZER-ELLÁTÁSI LÁNCBAN A VÁLLALKOZÁSOK KÖZÖTTI KAPCSOLATOKBAN
ELŐFORDULÓ TISZTESSÉGTelen PIACI GYAKORLATOKRÓL**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS
(EU) 2019/... IRÁNYELVE

(2019. április 17.)

**a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások
közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról**

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 43. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére¹,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére²,

rendes jogalkotási eljárás keretében³,

¹ HL C 440., 2018.12.6., 165. o.

² HL C 387., 2018.10.25., 48. o.

³ Az Európai Parlament 2019. március 12-i álláspontja [(HL ...)/(a Hivatalos Lapban még nem tették közzé)] és a Tanács 2019. április 9-i határozata..

mivel:

- (1) Általános jelenség, hogy a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belül a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek beszállítói és vevői közötti tárgyalási pozíciókat nagy fokú egyenlőtlenség jellemzi. Ezek a tárgyalási pozíciók terén mutatkozó egyenlőtlenségek valószínűsíthetően tisztességtelen piaci gyakorlatokhoz vezetnek, amennyiben a nagyobb és erősebb kereskedelmi partnerek bizonyos olyan gyakorlatokat vagy szerződéses megállapodásokat próbálnak kikényszeríteni az értékesítési ügyletekre vonatkozóan, amelyek az ő előnyüket szolgálják. Az ilyen magatartások például: nagymértékben eltérhetnek a helyes kereskedelmi magatartástól, ellentétesek lehetnek a jóhiszeműség és a tisztesség elvével, és előfordulhat, hogy azokat az egyik kereskedelmi partner egyoldalúan kényszeríti rá a másikra; indokolatlanul és aránytalan mértékben háríthatják át a gazdasági kockázatot az egyik kereskedelmi partnerről a másikra; vagy az egyik kereskedelmi partnerre nézve jelentős mértékben egyenlőtlen jogokat és kötelezettségeket keletkeztethetnek. Bizonyos gyakorlatok még akkor is nyilvánvalóan tisztességtelenek lehetnek, ha mindkét fél elfogadja őket. A tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben be kell vezetni a védelem uniós minimumszintjét, e gyakorlatok előfordulásának visszaszorítása érdekében, amelyek valószínűsíthetően negatív hatást gyakorolnak a mezőgazdasági közösség életszínvonalára. Ezen irányelv minimális harmonizációra irányuló megközelítése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan nemzeti szabályokat fogadjanak el vagy tartsanak fenn, amelyek túlmutatnak az ezen irányelvben felsorolt tisztességtelen piaci gyakorlatokon.

- (2) 2009 óta három bizottsági kiadvány (a Bizottság 2009. október 28-i közleménye a hatékonyabban működő élelmiszer-ellátási láncról, a Bizottság 2014. július 15-i közleménye az élelmiszer-ellátási lánc vállalkozások közötti, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatainak kezeléséről, és a Bizottság 2016. január 29-i jelentése az élelmiszer-ellátási lánc vállalkozások közötti, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól) összpontosított az élelmiszer-ellátási lánc működésének területére, a tisztességtelen piaci gyakorlatok előfordulását is beleértve. A Bizottság javaslatot tett az élelmiszer-ellátási láncban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokkal foglalkozó nemzeti és önkéntes szabályozási keretek kívánatos elemeire. Ezen elemeknek nem mindegyike épült be a tagállamok jogi kereteibe vagy önkéntes szabályozási rendszereibe, ezért e gyakorlatok előfordulása még mindig politikai tanácskozás tárgyát képezi az Unióban.
- (3) A Bizottság által vezetett, az élelmiszer-ellátási lánc működésének javításával foglalkozó magas szintű fórum 2011-ben jóváhagyta az élelmiszer-ellátási lánc szereplőinek többségét képviselő szervezetek által elfogadott, az élelmiszer-ellátási lánc vertikális kapcsolataiban követendő helyes gyakorlatra vonatkozó elveket. Ezek az elvek a 2013-ban elindított ellátáslánc-kezdemenyezés alapjául szolgáltak.

- (4) Az Európai Parlament 2016. június 7-i, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról az élelmiszer-ellátási láncban című állásfoglalásában¹ felkérte a Bizottságot, hogy nyújtson be javaslatot a tisztességtelen piaci gyakorlatokra vonatkozó uniós jogi keretre irányulóan. A Tanács 2016. december 12-i, a mezőgazdasági termelők élelmiszer-ellátási láncban belüli helyzetének megerősítéséről és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni küzdelemről szóló következtetéseiben felkérte a Bizottságot, hogy készítsen kellő időben hatásvizsgálatot egy, a tisztességtelen piaci gyakorlatok elleni fellépést célzó uniós jogszabályi keretre, vagy más, nem jogalkotási intézkedésekre irányuló javaslat céljából. A Bizottság hatásvizsgálatot készített, amelyet nyílt és nyilvános konzultáció, valamint célirányos konzultációk előztek meg. Ezenfelül a Bizottság a jogalkotási folyamat során olyan információval szolgált, amely bizonyítja, hogy a termelés összértékének jelentős hányadát a nagy gazdasági szereplők adják.
- (5) A mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban különböző gazdasági szereplők tevékenykednek a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek termelésének, feldolgozásának, értékesítésükhöz kapcsolódó szolgáltatásoknak, forgalmazásának és kiskereskedelmének különböző szakaszaiban. Ez a lánc messze a legfontosabb csatorna, amely a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeket eljuttatja a termelőtől a fogyasztóig. Ezek a gazdasági szereplők mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekkel kereskednek, azaz olyan elsődleges mezőgazdasági termékekkel, beleértve a halászati és akvakultúra-termékeket is, amelyeket az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) I. melléklete sorol fel, továbbá olyan termékekkel, amelyeket az említett melléklet nem sorol fel, de amelyeket az említett mellékletben felsorolt termékek felhasználásával élelmiszerként történő felhasználásra dolgoztak fel.

¹ HL C 86., 2018.3.6., 40. o.

- (6) Noha minden gazdasági tevékenység rejt magában üzleti kockázatot, a mezőgazdasági termelést különösen nagy bizonytalanság övezi, mivel biológiai folyamatokra támaszkodik és ki van téve az időjárási körülményeknek is. Ezt a bizonytalanságot tetézi az a tény, hogy a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kisebb-nagyobb mértékben romlandók és szezonálisak. Egy olyan agrárpolitikai környezetben, amely érezhetően piacorientáltabb, mint a múltban volt, a tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szembeni védelem fontosabbá vált a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban tevékenykedő gazdasági szereplők számára.
- (7) Különösen az említett tisztességtelen piaci magatartások valószínűsíthetően kedvezőtlen hatást gyakorolnak a mezőgazdasági közösség életszínvonalára. Ez a hatás lehet akár közvetlen, amennyiben a mezőgazdasági termelőket és a szervezeteiket beszállítóként érinti, akár közvetett, amikor a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belül előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatok kedvezőtlen következményeit „dominóhatásként” szenvedik el a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási lánc elsődleges termelői.
- (8) A tagállamok többsége, de nem mindegyikük, egyedi nemzeti szabályokat vezetett be a beszállítóknak a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belül a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szembeni védelmére. Noha a szerződéses jogra vagy az önszabályozási kezdeményezésekre is lehetne támaszkodni, a panaszossal szembeni kereskedelmi megtorló intézkedésektől való félelem és az ilyen gyakorlatokhoz kapcsolódó pénzügyi kockázatok korlátozzák a jogsérelem orvoslása e formáinak gyakorlati értékét. Ezért egyes olyan tagállamok, amelyek a tisztességtelen piaci gyakorlatok vonatkozásában rendelkeznek egyedi szabályokkal, közigazgatási hatóságokat bíznak meg e szabályok érvényesítésével. Ugyanakkor a tagállamok tisztességtelen piaci gyakorlatokra vonatkozó szabályai – amennyiben vannak ilyenek – jelentős mértékben eltérnek egymástól.

- (9) A gazdasági szereplők száma és mérete eltér a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási lánc különböző szakaszaiban. A tárgyalási pozíció terén mutatkozó különbségek, amelyek összhangban állnak a beszállító vevőtől való gazdasági függőségével, valószínűleg ahhoz vezetnek, hogy a nagyobb gazdasági szereplők tisztességtelen piaci gyakorlatokat alkalmazzanak a kisebb gazdasági szereplőkkel szemben. Egy olyan dinamikus megközelítésnek, amely a beszállító és a vevő éves árbevétel szempontjából relatív méretét veszi alapul, a tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben jobb védelmet kell nyújtania az arra leginkább rászoruló gazdasági szereplők számára. A tisztességtelen piaci magatartások különösen ártalmasak a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási lánc kis- és középvállalkozásai (a továbbiakban: kkv-k) számára. A kkv-knál nagyobb, de 350 000 000 EUR-t nem meghaladó árbevétellel rendelkező vállalkozást is védeni kell a tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben, hogy e gyakorlatok költségei ne háruljanak át a kisebb mezőgazdasági termelőkre. A jelek szerint különösen jelentősen érvényesül a mezőgazdasági termelőket érő dominóhatás a legfeljebb 350 000 000 EUR árbevétellel rendelkező vállalkozások esetében. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek – ideértve a feldolgozott mezőgazdasági termékeket is – közbenső beszállítóinak védelme révén elkerülhető, hogy a kereskedelem eltérítődjön a feldolgozott termékeket előállító mezőgazdasági termelőktől és azok társulásaiktól a nem védett beszállítók felé.

- (10) Helyénvaló, hogy az ezen irányelvvel biztosított védelemben a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeket beszállító mezőgazdasági termelők és természetes vagy jogi személyek részesüljenek, beleértve a termelői szervezeteket – függetlenül attól, hogy elismertek-e – és a termelői szervezetek társulásait is – függetlenül attól, hogy elismertek-e –, figyelembe véve relatív tárgyalási pozíciójukat is. Ezekbe a termelői szervezetekbe és a termelői szervezetek társulásaiba a szövetkezetek is beletartoznak. Az említett termelők és személyek különösen kiszolgáltatottak a tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben, és a legkevésbé képesek arra, hogy azokat a gazdasági életképességükre gyakorolt kedvezőtlen hatások nélkül vészeljék át. Az ezen irányelv alapján védelemben részesítendő beszállítók kategóriáit illetően érdemes megjegyezni, hogy a mezőgazdasági termelőkből álló szövetkezetek jelentős hányada a kkv-knál nagyobb, de 350 000 000 EUR-t nem meghaladó éves árbevétellel rendelkező vállalkozás.
- (11) Ezen irányelv hatályának ki kell terjednie a kereskedelmi ügyletekre, függetlenül attól, hogy azokra vállalkozások között vagy vállalkozások és hatóságok között kerül sor, tekintettel arra, hogy a hatóságokra a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vásárlásakor ugyanazoknak az előírásoknak kell vonatkozniuk. Ezt az irányelvet minden vevőként eljáró hatóságra is alkalmazni kell.

- (12) Az uniós beszállítókat védeni kell nemcsak az olyan tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben, amelyeket a beszállítóval ugyanazon vagy különböző tagállamban letelepedett vevők tanúsítanak, hanem az olyan tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben is, amelyeket az Unión kívül letelepedett vevők tanúsítanak. Az ilyen védelem által elkerülhetők lennének az esetleges nem kívánatos következmények, például a letelepedés helyének az alkalmazandó szabályok alapján történő megválasztása. Az Unión kívül letelepedett beszállítóknak is védelemben kell részesülniük a tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben, amikor mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeket értékesítenek az Unióban. Az ilyen beszállítók nemcsak, hogy ugyanolyan kiszolgáltatottak lehetnek ezekkel a tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben, hanem egy tágabb hatállyal elkerülhető a kereskedelemnek a nem védett beszállítók felé történő nem szándékolt eltérítése is, amely aláásná az uniós beszállítók védelmét.
- (13) Ezen irányelv hatályának ki kell terjednie bizonyos, a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek értékesítéséhez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatásokra.
- (14) Ezen irányelvet a nagyobb gazdasági szereplők által a gyengébb tárgyalási pozícióval rendelkező gazdasági szereplőkkel szemben tanúsított üzleti magatartásra is alkalmazni kell. A relatív tárgyalási pozíció megbecsléséhez megfelelő eszközként szolgál a különböző gazdasági szereplők éves árbevétele. Annak ellenére, hogy becslésről van szó, ez a kritérium a gazdasági szereplők számára kiszámíthatóságot biztosít ezen irányelv szerinti jogaik és kötelezettségeik tekintetében. A felső határ meghatározásával elkerülhető, hogy olyan gazdasági szereplők is védelemben részesüljenek, amelyek nem kiszolgáltatottak vagy jóval kevésbé kiszolgáltatottak, mint kisebb partnereik, illetve versenytársaik. Ezért ez az irányelv a védelemhez kötődően a gazdasági szereplők árbevételén alapuló kategóriákat hoz létre.

- (15) Mivel tisztességtelen piaci gyakorlatok a mezőgazdasági vagy élelmiszeripari termék értékesítésének bármely szakaszában – az értékesítési ügylet előtt, alatt vagy után egyaránt – előfordulhatnak, a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy ezen irányelv alkalmazandó legyen e gyakorlatokra, függetlenül attól, hogy azok mikor fordulnak elő.
- (16) Annak eldöntésekor, hogy egy adott egyedi piaci gyakorlat tisztességtelennek minősül-e, fontos csökkenteni a felek között létrejött tisztességes és hatékonyságteremtő megállapodások korlátozott alkalmazásának kockázatát. Helyénvaló tehát megkülönböztetni a felek közötti beszállítói megállapodások vagy későbbi megállapodások világos és egyértelmű feltételei szerinti gyakorlatokat azoktól, melyek az ügylet megkezdése után fordulnak elő előzetes megállapodás nélkül, annak érdekében, hogy csak a beszállítói megállapodás említett világos és egyértelmű feltételeinek egyoldalú és visszamenőleges módosítása legyen tilalmazott. Ugyanakkor bizonyos piaci gyakorlatok jellegüknél fogva tisztességtelennek minősülnek és alkalmazásuk nem tartozhat a felek szerződési szabadságának körébe.

- (17) A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek, köztük a romlandó termékek késedelmes kifizetése, valamint az ilyen romlandó termékekre leadott megrendelések rövid határidővel történő lemondása kedvezőtlen hatást gyakorol a beszállító gazdasági életképességére, anélkül hogy ezt előnyökkel ellensúlyozná. Ezeket a magatartásokat ezért meg kell tiltani. Ezzel összefüggésben ezen irányelv alkalmazásában helyénvaló meghatározni a romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek fogalmát. Az élelmiszerjogra vonatkozó uniós jogi aktusokban alkalmazott fogalom meghatározások más, például egészségügyi és élelmiszerbiztonsági célokhoz kapcsolódnak, ezért ezen irányelv alkalmazásában nem megfelelőek. Egy adott terméknek akkor kell romlandónak minősülnie, ha a begyűjtés, az előállítás vagy a beszállító általi feldolgozás utolsó lépésétől számítva várhatóan 30 napon belül értékesítésre alkalmatlanná válik, függetlenül attól, hogy a termék az értékesítést követően további feldolgozáson esik-e át, valamint attól is, hogy a terméket az értékesítést követően más szabályokkal, különösen az élelmiszerbiztonsági szabályokkal összhangban kezelik-e. A romlandó termékeket általában gyorsan felhasználják vagy értékesítik. A tisztességes piaci gyakorlattal nem egyeztethető össze, ha a romlandó termékek kifizetésére a szállítás után több mint 30 nappal, rendszeresen szállított termékek esetében a megállapodás szerinti szállítási időszak után több mint 30 nappal vagy a fizetendő összeg megállapítása után több mint 30 nappal kerül sor. A mezőgazdasági termelők és likviditásuk védelmének fokozása érdekében az egyéb mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek beszállítóinak nem kell a szállítás napja után 60 napnál, rendszeresen szállított termékek esetében a megállapodás szerinti szállítási időszak után 60 napnál, vagy a fizetendő összeg megállapítása után 60 napnál tovább várniuk a kifizetésre.

Ezeket a korlátozásokat kizárólag a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek értékesítésével kapcsolatos kifizetésekre kell alkalmazni, nem alkalmazandók azonban az olyan egyéb kifizetésekre, mint például a szövetkezetek által a tagjaiknak juttatott kiegészítő kifizetések. A 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel¹ összhangban, ezen irányelv alkalmazásában lehetővé kell tenni, hogy a megállapodás szerinti szállítási időszak esetében a fizetendő összeg megállapításának időpontja a számla kiállításának időpontja vagy a számla vevő általi kézhezvételének időpontja legyen.

- (18) Az ezen irányelvben a késedelmes fizetésre vonatkozóan megállapított rendelkezések a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatra vonatkozóan a 2011/7/EU irányelvben meghatározott fizetési határidőkre vonatkozó rendelkezésekkel összefüggésben megállapított különös szabályok. Az ezen irányelvben a késedelmes fizetésre vonatkozóan megállapított rendelkezések nem érinthetik az 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet² 172a. cikkének értelmében vett értékmegosztási záradékokról való megállapodásokat. Az 1308/2013/EU rendelet 23. cikke szerinti iskolaprogram zavartalan működésének megóvása érdekében az ezen irányelvben a késedelmes fizetésre vonatkozóan megállapított rendelkezések nem alkalmazhatók a vevők (például a támogatást kérelmezők) által a beszállítók részére az iskolaprogram keretében teljesített kifizetésekre. Figyelemmel arra a kihívásra, hogy az egészségügyi szolgáltatást nyújtó közintézményeknek az egészségügyi ellátás prioritásait olyan módon kell meghatározniuk, amely egyensúlyt teremt az egyes betegek szükségletei és a pénzügyi források között, az említett rendelkezések a 2011/7/EU irányelv 4. cikke (4) bekezdésének b) pontja értelmében vett, egészségügyi szolgáltatást nyújtó közintézményekre sem alkalmazhatók.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 2011/7/EU irányelve (2011. február 16.) a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről (HL L 48., 2011.2.23., 1. o.).

² Az Európai Parlament és a Tanács 1308/2013/EU rendelete (2013. december 17.) a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EGK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 347., 2013.12.20., 671. o.).

- (19) A bortermelési célra szánt szőlő és must különleges jellemzőkkel bír, mivel a szőlő szüretelésére csak az év egy nagyon korlátozott időszakában kerül sor, a bort viszont, amelynek a termeléséhez felhasználják, egyes esetekben csak sok évvel később értékesítik. E sajátos helyzet kezelése érdekében a termelői szervezetek vagy a szakmaközi szervezetek hagyományosan szabványos szerződésmintákat dolgoztak ki e termékek beszállítására vonatkozóan. Ezek a szabványos szerződésminták részletfizetéssel konkrét fizetési határidőket határoznak meg. Mivel a beszállítók és a vevők ezeket a szabványos szerződésmintákat több évre szóló megállapodásokhoz használják, azok nem csupán a hosszú távú üzleti kapcsolatok biztonságát nyújtják a mezőgazdasági termelőknek, de az ellátási lánc stabilitásához is hozzájárulnak. Amennyiben egy tagállam az 1308/2013/EU rendelet 164. cikke alapján 2019. január 1-je előtt kötelezővé tette ezeket az elismert termelői szervezetek, szakmaközi szervezetek vagy elismert termelői szervezetek társulásai által kialakított szabványos szerződésmintákat (a továbbiakban: kiterjesztés), vagy ha egy tagállam a fizetési feltételeknek a szőlő és must beszállítói számára hátrányos jelentős módosítása nélkül megújítja a szabványos szerződésminták kiterjesztését, az ezen irányelvben a késedelmes fizetésre vonatkozóan megállapított rendelkezések nem alkalmazhatók a bortermelési célra szánt szőlő és must beszállítói és közvetlen vevőik közötti ilyen szerződésekre. Az 1308/2013/EU rendelet 164. cikkének (6) bekezdése alapján a tagállamoknak értesíteniük kell a Bizottságot az elismert termelői szervezetek, szakmaközi szervezetek és elismert termelői szervezetek társulásai közötti megállapodásokról.

- (20) A romlandó termékekre leadott megrendelések 30 napnál rövidebb határidővel történő lemondását tisztességtelennek kell minősíteni, mivel ilyenkor a beszállító nem lenne abban a helyzetben, hogy ezeknek a termékeknek alternatív értékesítési lehetőséget találjon. Bizonyos ágazatok termékei esetében azonban a megrendelések ennél rövidebb határidővel történő lemondása is elegendő időt biztosíthat a beszállítóknak ahhoz, hogy máshol értékesítsék a termékeiket vagy maguk használják fel őket. A tagállamok számára ezért lehetővé kell tenni, hogy ilyen ágazatok tekintetében kellően indokolt esetekben rövidebb lemondási időt írhassanak elő.
- (21) Az erősebb pozícióban lévő vevők nem változtathatják meg egyoldalúan a megállapodás szerinti szerződéses feltételeket, így például nem vehetnek le a listáról beszállítói megállapodás hatálya alá tartozó termékeket. Ez azonban nem alkalmazható az olyan helyzetekre, amikor a beszállító és a vevő között olyan megállapodás van érvényben, amely kifejezetten előírja, hogy a vevő a jövőbeli megrendelések tekintetében egy későbbi szakaszban meghatározhatja az ügylet valamely konkrét elemét. Ez érintheti például a rendelt mennyiségeket. Egy megállapodás nem feltétlenül kerül egy időpontban megkötésre a beszállító és a vevő közötti ügylet valamennyi vonatkozása tekintetében.
- (22) A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek beszállítói és vevői szabadon tárgyalhatnak az értékesítési ügyletekről, az árat is beleértve. Az ilyen tárgyalások kiterjedhetnek a vevő által a beszállító részére nyújtott olyan szolgáltatásokért való fizetségekre is, mint például a listázás, az értékesítéshez kapcsolódó szolgáltatások és a promóció. Azonban ha a vevő olyan fizetésekre kötelezi a beszállítót, amelyek nem kapcsolódnak egy konkrét értékesítési ügyletnek, azt tisztességtelennek kell tekinteni és ezen irányelvvel meg kell tiltani.

- (23) Noha nem kell kötelezővé tenni az írásbeli szerződések alkalmazását, a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban az írásbeli szerződések alkalmazása segíthet megelőzni bizonyos tisztességtelen piaci gyakorlatokat. Ezért, és a beszállítóknak az ilyen tisztességtelen gyakorlatoktól való védelme érdekében, a beszállítók vagy a társulásaik számára biztosítani kell azt a jogot, hogy írásbeli megerősítést kérjenek a beszállítói megállapodások feltételeiről, amennyiben ezen feltételekről már megállapodtak. Ha ilyen esetekben a vevő megtagadja a beszállítói megállapodás feltételeinek írásbeli megerősítését, azt tisztességtelen piaci gyakorlatnak kell tekinteni és azt meg kell tiltani. A tagállamok továbbá a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belül a termelők alkupozíciójának erősítése céljából azonosíthatják, megoszthatják és népszerűsíthetik a hosszú távú szerződéskötéssel kapcsolatos bevált gyakorlatokat.
- (24) Ezen irányelv nem harmonizálja a nemzeti jogalkalmazó hatóságok előtti eljárásokban a bizonyítási teherre vonatkozó szabályokat, sem pedig a beszállítói megállapodások fogalmát. A bizonyítási teherre vonatkozó szabályok és a beszállítói megállapodások fogalma tehát a tagállamok nemzeti jogában vannak megállapítva.
- (25) Ezen irányelvvel a beszállítóknak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy panasszal élhessenek bizonyos tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben. Jogaiknak gyakorlása miatt a beszállítókkal szemben a vevők általi kereskedelmi megtorló intézkedések – például termékek eltávolítása a listáról, a termékekből rendelt mennyiségek csökkentése vagy a vevő által a beszállító számára nyújtott bizonyos szolgáltatásoknak, mint például a beszállító termékei értékesítéséhez kapcsolódó szolgáltatásoknak vagy a beszállító termékei promóciójának a leállítása – alkalmazását vagy ilyen intézkedések kilátásba helyezését meg kell tiltani és azt tisztességtelen piaci gyakorlatként kell kezelni.

- (26) A mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek raktározásának, bemutatásának vagy listázásának, illetve az ilyen termékek forgalmazásának költségeit általában a vevő viseli. Következésképpen ezen irányelvben meg kell tiltani, hogy a beszállítóknak – akár a vevő, akár egy harmadik fél részére – fizetniük kelljen ezekért a szolgáltatásokért, kivéve, ha a fizetésről a beszállítói megállapodásban vagy a vevő és a beszállító közötti későbbi megállapodásban világosan és egyértelműen megállapodtak. Amennyiben ilyen fizetésről állapodnak meg, annak objektív és észszerű becsléseken kell alapulnia.
- (27) A beszállító által a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek promóciójának, az értékesítésükhöz kapcsolódó szolgáltatásoknak vagy azok reklámozásának – ideértve az üzletekben kihelyezett promóciós megjelenítéseket és az értékesítési kampányokat is – költségeihez való hozzájárulások akkor tekinthetők tisztességesnek, ha azokról a beszállítói megállapodás megkötésekor vagy a vevő és a beszállító közötti későbbi megállapodásban világosan és egyértelműen megállapodtak. Ettől eltérő esetekben ezen irányelvben ezeket meg kell tiltani. Amennyiben ilyen hozzájárulásról állapodnak meg, annak objektív és észszerű becsléseken kell alapulnia.

- (28) Az irányelvben megállapított tilalmak hatékony érvényesítésének biztosítása érdekében a tagállamoknak jogalkalmazó hatóságokat kell kijelölniük. E hatóságoknak képesnek kell lenniük arra, hogy saját kezdeményezésükre vagy a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belüli tisztességtelen piaci gyakorlatok által érintett felek panaszai vagy a visszaélést bejelentő személyek által benyújtott panaszok, vagy névtelen panaszok alapján eljárjanak. Előfordulhat, hogy a jogalkalmazó hatóságok úgy ítélik meg, hogy nem indokolt kellően, hogy a panasz alapján eljárjanak. Adminisztratív prioritások is vezethetnek ilyen megállapításhoz. Ha a jogalkalmazó hatóság arra a megállapításra jut, hogy nem tudja prioritásként kezelni a panaszt, erről tájékoztatnia kell a panaszost és ezt a döntését meg kell indokolnia. Ha egy panaszos azt kéri, hogy személyazonosságát kezeljék bizalmasan, mivel fél a kereskedelmi megtorló intézkedésektől, a tagállami jogalkalmazó hatóságoknak meg kell hozniuk a megfelelő intézkedéseket.
- (29) Ha valamely tagállam egynél több jogalkalmazó hatósággal rendelkezik, egyedüli kapcsolattartó pontot kell kijelölnie a jogalkalmazó hatóságok közötti együttműködés és a Bizottsággal való együttműködés hatékonyságának előmozdítása céljából.
- (30) A beszállítók – például nyelvi okokból – esetleg egyszerűbbnek találhatják, hogy a panaszt saját tagállamuk jogalkalmazó hatóságához nyújtsák be. Az érvényesítés szempontjából azonban eredményesebb lehet a panaszt azon tagállam jogalkalmazó hatóságának benyújtani, amelyben a vevő letelepedett. A beszállítónak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy kiválassza, hogy a panaszt melyik hatóságnak kívánja címezni.

- (31) A panaszoknak a termelői szervezetek, más beszállítói szervezetek, valamint az ilyen szervezetek társulásai – a képviseleti szervezeteket is beleértve – általi benyújtása azt a célt is szolgálhatja, hogy megvédjék a szervezetek azon tagjainak a személyazonosságát, akik úgy vélik, hogy tisztességtelen piaci gyakorlatoknak vannak kitéve. A beszállítók képvisellete tekintetében jogos érdekekkel bíró más szervezeteket is fel kell jogosítani arra, hogy a beszállítók kérésére és az ő érdekükben panaszt nyújtsanak be, feltéve, hogy ezek a szervezetek független, nonprofit jogi személyek. A tagállami jogalkalmazó hatóságoknak tehát be kell tudniuk fogadni az ilyen jogalanyoktól érkező panaszokat, és azok alapján el kell tudniuk járni, biztosítva egyúttal a vevő eljárási jogait is.
- (32) A tisztességtelen piaci gyakorlatok tilalma hatékony érvényesítésének biztosítása érdekében a kijelölt jogalkalmazó hatóságoknak rendelkezniük kell a szükséges erőforrásokkal és szakértelemmel.
- (33) A tagállami jogalkalmazó hatóságokat fel kell ruházni a vizsgálatok elvégzéséhez szükséges hatáskörökkel és szakértelemmel. E hatóságok hatáskörrel való felruházása nem jelenti azt, hogy az általuk végzett minden egyes vizsgálat során kötelesek élni ezekkel a hatáskörökkel. A jogalkalmazó hatóságok hatásköreinek lehetővé kell például tenniük, hogy minden tényszerű információt ténylegesen begyűjthessenek, és a jogalkalmazó hatóságoknak adott esetben a tiltott gyakorlat megszüntetésének elrendelésére is hatáskörrel kell rendelkezniük.

- (34) A visszatartó erejű tényezők megléte – mint például hatáskör pénzbírságok vagy egyéb ugyanilyen hatékony szankciók kiszabására, illetve ezek kiszabására irányuló eljárások pl. bíróságok előtti megindítására, valamint a vizsgálatok eredményeinek közzététele, a jogsértést elkövető vevőkkel kapcsolatos információk közzétételét is beleértve – változást idézhet elő a magatartásokban, és arra ösztönözheti a feleket, hogy az ügyet még per előtti szakaszban rendezzék, ezért ezeket a jogalkalmazó hatóságok hatásköreinek részévé kell tenni. A pénzbírságok különösen hatékonyak és visszatartó erejűek lehetnek. Mindazonáltal helyénvaló, hogy az egyes vizsgálatokban a jogalkalmazó hatóság dönthessen arról, hogy mely hatáskörével fog élni, és hogy kiszab-e pénzbírságot vagy egyéb ugyanilyen hatékony szankciót, illetve indít-e ezek kiszabására irányuló eljárást.
- (35) Biztosítani kell, hogy az ezen irányelv által a jogalkalmazó hatóságokra ruházott hatáskörök gyakorlása – az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatával összhangban – olyan megfelelő biztosítékok mellett történjen, amelyek tiszteletben tartják az uniós jog általános elveit és az Európai Unió Alapjogi Chartáját, a vevő védelemhez való jogának tiszteletben tartását is beleértve.
- (36) A Bizottságnak és a tagállami jogalkalmazó hatóságoknak szorosan együtt kell működniük annak érdekében, hogy közös megközelítést biztosítsanak az ezen irányelvben megállapított szabályok alkalmazását illetően. A jogalkalmazó hatóságoknak különösen kölcsönös segítséget kell nyújtaniuk egymásnak, például információmegosztás útján és a határokon átnyúló dimenzióval rendelkező vizsgálatok során biztosított támogatással.

- (37) A hatékony jogérvényesítés megkönnyítése érdekében a Bizottságnak segítséget kell nyújtania a tagállamok jogalkalmazó hatóságai közötti olyan rendszeres találkozók megszervezéséhez, amelyeken sor kerülhet a releváns információk megosztására, továbbá a bevált gyakorlatok, az új fejlemények, a jogalkalmazási gyakorlatok, valamint az ezen irányelvben megállapított rendelkezések alkalmazásával kapcsolatos ajánlások cseréjére.
- (38) Az említett tevékenységek megkönnyítése érdekében a Bizottságnak létre kell hoznia egy olyan nyilvános honlapot, amely hivatkozásokat tartalmaz a nemzeti jogalkalmazó hatóságokra vonatkozóan, beleértve az ezen irányelv átültetésére irányuló nemzeti rendelkezésekkel kapcsolatos információkat is.
- (39) Mivel a tagállamok többsége már rendelkezik nemzeti szabályokkal a tisztességtelen piaci gyakorlatokra vonatkozóan – még ha ezek eltérőek is –, helyénvaló az irányelv eszközével élni a védelem uniós jog által biztosított minimumszintjének a bevezetéséhez. Ennek lehetővé kell tennie a tagállamok számára, hogy a megfelelő szabályokat oly módon építsék be nemzeti jogrendjükbe, hogy koherens rendszereket hozzanak létre. A tagállamok nem akadályozhatók meg abban, hogy területükön – a belső piac működésére alkalmazandó uniós jog jelentette korlátokra is figyelemmel – olyan szigorúbb nemzeti szabályokat tartsanak fenn vagy vezessenek be, amelyek a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokkal szemben magasabb szintű védelmet biztosítanak, feltéve hogy e szabályok arányosak.

- (40) A tagállamok számára azt is lehetővé kell tenni, hogy – a belső piac működésére alkalmazandó uniós jog jelentette korlátokra is figyelemmel – olyan nemzeti szabályokat tartsanak fenn vagy vezessenek be, amelyek az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó tisztességtelen piaci gyakorlatok elleni küzdelem célját szolgálják, feltéve hogy e szabályok arányosak. E nemzeti szabályok túlmutathatnak ezen az irányelven, például ami a vevők és a beszállítók méretét, a vevők védelmét, a termékek körét és a szolgáltatások körét illeti. E nemzeti szabályok az ezen irányelvben felsorolt, tiltott tisztességtelen piaci gyakorlatok számán és típusain is túlmutathatnak.
- (41) Ezeket a nemzeti szabályokat az önkéntes szabályozási intézkedések – mint például a nemzeti magatartási kódexek vagy az ellátásilánc-kezdemenyezés – mellett célszerű alkalmazni. Kifejezetten ösztönözni kell a beszállítók és a vevők közötti önkéntes alternatív vitarendezés alkalmazását, ami azonban nem érinti a beszállító azon jogát, hogy panasszal éljen vagy polgári jogi bírósághoz forduljon.

- (42) A Bizottságnak rálátással kell rendelkeznie ezen irányelv tagállamokon belüli végrehajtására. Emellett a Bizottságnak képesnek kell lennie arra, hogy értékelje ezen irányelv hatékonyságát. Ennek érdekében a tagállamok jogalkalmazó hatóságainak éves jelentést kell benyújtaniuk a Bizottsághoz. E jelentéseknek adott esetben mennyiségi és minőségi információval kell szolgálniuk a panaszokról, a vizsgálatokról és a meghozott döntésekről. A jelentéstételi kötelezettség végrehajtása egységes feltételeinek biztosítása érdekében a Bizottságra végrehajtási hatásköröket kell ruházni. Ezeket a végrehajtási hatásköröket a 182/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek¹ megfelelően kell gyakorolni.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 182/2011/EU rendelete (2011. február 16.) a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlására vonatkozó tagállami ellenőrzési mechanizmusok szabályainak és általános elveinek megállapításáról (HL L 55., 2011.2.28., 13. o.).

- (43) A mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokra vonatkozó politika eredményes végrehajtása érdekében a Bizottságnak felül kell vizsgálnia ezen irányelv alkalmazását, és jelentést kell tennie az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, valamint a Régiók Bizottságának. E felülvizsgálat során meg kell vizsgálni különösen a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belüli tisztességtelen piaci gyakorlatok elleni küzdelmet célzó nemzeti intézkedések, valamint a jogalkalmazó hatóságok közötti együttműködés hatékonyságát. A felülvizsgálat során kiemelt figyelmet kell fordítani arra is, hogy indokolt-e a védelmet a jövőben a beszállítókon túlmenően a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeknek az ellátási lánc részét képező vevőire is kiterjeszteni. A jelentéshez adott esetben jogalkotási javaslatokat kell csatolni.
- (44) Mivel ezen irányelv célját, nevezetesen a tisztességtelen piaci magatartásokkal szembeni védelem uniós minimumszintjének az ilyen magatartásokra vonatkozó eltérő tagállami intézkedések harmonizálása útján történő megállapítását a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, az Unió szintjén azonban a terjedelme és hatása miatt e cél jobban megvalósítható, az Unió intézkedéseket hozhat az Európai Unióról szóló szerződés 5. cikkében foglalt szubszidiaritás elvének megfelelően. Az említett cikkben foglalt arányossági elvnek megfelelően ez az irányelv nem lépi túl az e cél eléréséhez szükséges mértéket,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYELVET:

1. cikk

Tárgy és alkalmazási kör

- (1) Ez az irányelv – a helyes kereskedelmi magatartástól nagymértékben eltérő, a jóhiszeműséggel és a tisztességgel ellentétes és az egyik kereskedelmi partner által a másokra egyoldalúan rákényszerített gyakorlatok elleni küzdelem céljából – megállapítja a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vevők és a beszállítók közötti kapcsolatokban tiltott, tisztességtelen piaci magatartások minimumlistáját, valamint meghatározza az e tilalmak érvényesítésére vonatkozó minimumszabályokat és a jogalkalmazó hatóságok közötti koordináció szabályait.
- (2) Ez az irányelv egyes olyan tisztességtelen piaci gyakorlatokra alkalmazandó, amelyek mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek értékesítésével összefüggésben fordulnak elő az alábbiak által:
 - a) azon beszállítók, amelyek éves árbevétele nem haladja meg a 2 000 000 EUR-t, olyan vevők részére, akiknek, illetve amelyeknek az éves árbevétele meghaladja a 2 000 000 EUR-t;
 - b) azon beszállítók, amelyek éves árbevétele meghaladja a 2 000 000 EUR-t, de nem haladja meg a 10 000 000 EUR-t, olyan vevők részére, akiknek, illetve amelyeknek az éves árbevétele meghaladja a 10 000 000 EUR-t;
 - c) azon beszállítók, amelyek éves árbevétele meghaladja a 10 000 000 EUR-t, de nem haladja meg az 50 000 000 EUR-t, olyan vevők részére, akiknek, illetve amelyeknek éves árbevétele meghaladja az 50 000 000 EUR-t;

- d) azon beszállítók, amelyek éves árbevétele meghaladja az 50 000 000 EUR-t, de nem haladja meg a 150 000 000 EUR-t, olyan vevők részére, akiknek, illetve amelyeknek az éves árbevétele meghaladja a 150 000 000 EUR-t;
- e) azon beszállítók, amelyek éves árbevétele meghaladja a 150 000 000 EUR-t, de nem haladja meg a 350 000 000 EUR-t, olyan vevők részére, akiknek, illetve amelyeknek éves árbevétele meghaladja a 350 000 000 EUR-t.

A beszállítóknak és a vevőknek az első albekezdés a)-e) pontjában említett éves árbevételét a 2003/361/EK bizottsági ajánlás¹ mellékletének releváns részeivel, és különösen annak 3., 4. és 6. cikkével összhangban kell értelmezni, az „önálló vállalkozás”, a „partnervállalkozás”, a „kapcsolt vállalkozás” fogalmát, valamint egyéb, az éves árbevételhez kapcsolódó kérdéseket beleértve.

Az első albekezdéstől eltérve ez az irányelv alkalmazandó a 350 000 000 EUR-t nem meghaladó éves árbevétellel rendelkező beszállítók által a hatóságok részére történő mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek értékesítésével összefüggésben.

¹ A Bizottság 2003/361/EK ajánlása (2003. május 6.) a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról (HL L 124., 2003.5.20., 36. o.)

Ez az irányelv azon értékesítésekre alkalmazandó, amelyek esetében a beszállító vagy a vevő, vagy mindkettő letelepedett az Unióban.

Ez az irányelv a 3. cikkben kifejezetten említett, a vevő által a beszállítónak nyújtott szolgáltatásokra is alkalmazandó.

Ez az irányelv a beszállítók és fogyasztók közötti megállapodásokra nem alkalmazandó.

- (3) Ez az irányelv az átültetésére szolgáló rendelkezések alkalmazásának a 13. cikk (1) bekezdésének második albekezdése szerinti kezdőnapját követően kötött beszállítói megállapodásokra alkalmazandó.
- (4) Az ezen irányelv átültetésére szolgáló rendelkezéseknek a 13. cikk (1) bekezdésének első albekezdése szerinti kihirdetése időpontját megelőzően kötött beszállítói megállapodásokat az említett kihirdetési időpont után 12 hónapon belül összhangba kell hozni ezzel az irányelvvel.

2. cikk

Fogalommeghatározások

Ezen irányelv alkalmazásában:

- 1. „mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek”: az EUMSZ I. mellékletében felsorolt termékek, valamint az említett mellékletben fel nem sorolt azon termékek, amelyeket élelmiszerként való felhasználás céljából az említett mellékletben felsorolt termékek felhasználásával dolgoznak fel;

2. „vevő”: letelepedésének helyétől függetlenül bármely természetes vagy jogi személy, vagy hatóság az Unióban, aki, illetve amely mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeket vásárol; a „vevő” kifejezés az ilyen természetes és jogi személyek csoportját is magában foglalhatja;
3. „hatóság”: nemzeti, regionális vagy helyi hatóságok, közjogi intézmények, vagy az egy vagy több ilyen hatóság, vagy az egy vagy több ilyen közjogi intézmény által létrehozott társulások;
4. „beszállító”: letelepedésének helyétől függetlenül bármely olyan mezőgazdasági termelő, vagy bármely olyan természetes vagy jogi személy, aki, illetve amely mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeket értékesít; a „beszállító” kifejezés az ilyen mezőgazdasági termelők csoportját vagy az ilyen természetes és jogi személyek csoportját is magában foglalhatja, például a termelői szervezeteket, a beszállítói szervezeteket és az ilyen szervezetek társulásait is beleértve;
5. „romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek”: olyan mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek, amelyek jellegüknél fogva vagy az adott feldolgozottsági szakaszukban a begyűjtést, az előállítást vagy a feldolgozást követően várhatóan 30 napon belül értékesítésre alkalmatlanná válnak.

3. cikk

A tisztességtelen piaci gyakorlatok tilalma

(1) A tagállamok biztosítják legalább a következő tisztességtelen piaci gyakorlatok mindegyikének tilalmát:

a) a vevő a beszállítónak

i. amennyiben a beszállítói megállapodás termékek rendszeres szállításáról rendelkezik:

- romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekért több mint 30 nappal azon megállapodás szerinti szállítási időszak vége után fizet, amelyen belül a szállításokra sor került, vagy több mint 30 nappal azon időpontot követően fizet, amely időpontban az adott szállítási időszak tekintetében fizetendő összeg meghatározásra került, a két időpont közül a későbbi időpontot véve figyelembe;
- egyéb mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekért több mint 60 nappal azon megállapodás szerinti szállítási időszak vége után fizet, amelyen belül a szállításokra sor került, vagy több mint 60 nappal azon időpontot követően fizet, amely időpontban az adott szállítási időszak tekintetében fizetendő összeg meghatározásra került, a két időpont közül a későbbi időpontot véve figyelembe;

az ebben a pontban foglalt fizetési határidők alkalmazásában minden esetben úgy tekintendő, hogy a megállapodás szerinti szállítási időszakok nem haladják meg az egy hónapot;

- ii. amennyiben a beszállítói megállapodás nem rendelkezik termékek rendszeres szállításáról:
- romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekért több mint 30 nappal a szállítás időpontja vagy több mint 30 nappal azon időpontot követően fizet, amelyen a fizetendő összeg meghatározásra került, a két időpont közül a későbbi időpontot véve figyelembe;
 - más mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekért több mint 60 nappal a szállítás időpontja vagy több mint 60 nappal azon időpontot követően fizet, amelyen a fizetendő összeg meghatározásra került, a két időpont közül a későbbi időpontot véve figyelembe.

E pont i. és ii. alpontjától eltérően, ha a vevő határozza meg a fizetendő összeget:

- az i. alpontban említett fizetési határidők azon megállapodás szerinti szállítási időszak végétől számítandók, amelyen belül a szállításokra sor került; és
 - a ii. alpontban említett fizetési határidők a szállítás időpontjától számítandók;
- b) a vevő a romlandó mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó megrendelését olyan rövid határidővel mondja le, hogy a beszállítótól észszerűen nem várható el, hogy alternatív megoldást találjon ezen termékei értékesítésére vagy felhasználására; a 30 napnál rövidebb határidő minden esetben ilyen rövid határidőnek tekintendő; a tagállamok kellően indokolt esetekben és konkrét ágazatok tekintetében 30 napnál rövidebb határidőket is meghatározhatnak;

- c) a vevő egyoldalúan megváltoztatja a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó beszállítói megállapodás feltételeit a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek szállításának vagy teljesítésének gyakorisága, módja, helye, ideje vagy mennyisége, a minőségi előírások, a fizetési feltételek vagy az árak, vagy a (2) bekezdésben kifejezetten említett szolgáltatások nyújtása tekintetében;
- d) a vevő olyan kifizetésekre kötelezi a beszállítót, amelyek nem kapcsolódnak a beszállító mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeinek értékesítéséhez;
- e) a vevő arra kötelezi a beszállítót, hogy fizessen a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekben a vevő telephelyén vagy azt követően, hogy a tulajdonjog a vevőre szállt, bekövetkezett olyan károsodásért vagy veszteségért, illetve mindkettőért, amely említett károsodás vagy veszteség nem a beszállító gondatlanságából vagy hibájából állt elő;
- f) a vevő megtagadja valamely, a vevő és a beszállító közötti beszállítói megállapodás olyan feltételeinek írásbeli megerősítését, amelyre vonatkozóan a beszállító írásos megerősítést kért; ez nem alkalmazandó, ha a beszállítói megállapodás termelői szervezet – ideértve a szövetkezetet – tagja által annak a termelői szervezetnek szállítandó termékekre vonatkozik, amelynek a beszállító a tagja, ha e termelői szervezet alapszabálya vagy az abban megállapított, illetve abból eredő szabályok és határozatok a beszállítói megállapodás feltételeihez hasonló hatású rendelkezéseket tartalmaznak;

- g) a vevő az (EU) 2016/943 európai parlamenti és tanácsi irányelv¹ értelmében jogosulatlanul megszerzi, hasznosítja vagy felfedi a beszállító üzleti titkait;
- h) a vevő kereskedelmi megtorló intézkedésekkel fenyegeti a beszállítót vagy kereskedelmi megtorló intézkedéseket alkalmaz vele szemben, ha a beszállító él szerződésből eredő vagy törvényes jogaival, így többek között jogalkalmazó hatósághoz panaszt nyújt be vagy valamely vizsgálat során együttműködik a jogalkalmazó hatóságokkal;
- i) a vevő a beszállító termékeinek értékesítésével kapcsolatos fogyasztói panaszok kivizsgálása költségeinek ellentételezésére kötelezi a beszállítót, annak ellenére, hogy a beszállító nem volt gondatlan, illetve nem követett el hibát.

Az első albekezdés a) pontjában említett tilalom nem érinti:

- a késedelmes fizetéseknek a 2011/7/EU irányelvben megállapított következményeit és a tekintetükben igénybe vehető, az említett irányelvben megállapított jogorvoslatokat, amelyeket az említett irányelvben meghatározott fizetési határidőktől eltérve, az ebben az irányelvben meghatározott fizetési határidők alapján kell alkalmazni;
- a vevő és a beszállító lehetőségét arra, hogy az 1308/2013/EU rendelet 172a. cikke értelmében vett értékmegosztási záradékban állapodjanak meg.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/943 irányelve (2016. június 8.) a nem nyilvános know-how és üzleti információk (üzleti titkok) jogosulatlan megszerzésével, hasznosításával és felfedésével szembeni védelemről (HL L 157., 2016.6.15., 1. o.).

Az első albekezdés a) pontjában említett tilalom nem alkalmazandó:

- a vevő által a beszállítóknak történő fizetésekre, amennyiben e fizetésekre az 1308/2013/EU rendelet 23. cikke szerinti iskolaprogram keretében kerül sor;
- a 2011/7/EU irányelv 4. cikke (4) bekezdésének b) pontja értelmében egészségügyi szolgáltatást nyújtó közintézmények általi fizetésekre;
- bortermelési célra szánt szőlőt vagy mustot szállító beszállítók és közvetlen vevőik közötti beszállítói megállapodások keretében történő fizetésekre, feltéve, hogy:
 - i. az értékesítési ügyletekre vonatkozó konkrét fizetési feltételeket olyan szabványos szerződésminták tartalmazzák, amelyeket a tagállam az 1308/2013/EU rendelet 164. cikke alapján 2019. január 1. előtt kötelezővé tett, és a szabványos szerződésmintáknak ezt a kiterjesztését a tagállam az említett időponttól a fizetési feltételek jelentős, a szőlő- vagy mustbeszállítókra nézve hátrányos változtatása nélkül megújította; és
 - ii. a bortermelési célra szánt szőlőt vagy mustot szállító beszállítók és közvetlen vevőik közötti beszállítói megállapodások több évre szólnak, vagy több évre szólóvá válnak.

- (2) A tagállamok biztosítják legalább a következő piaci gyakorlatok tilalmát, kivéve ha azokról a beszállítói megállapodásban vagy a beszállító és a vevő közötti bármilyen későbbi megállapodásban előzetesen, világosan és egyértelműen megállapodtak:
- a) a vevő visszaküldi az el nem adott mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeket a beszállítónak anélkül, hogy kifizetné ezeket az el nem adott termékeket vagy az el nem adott termékek ártalmatlanítását, vagy mindkettőt;
 - b) a beszállító általi fizetéshez, mint feltételhez kötik mezőgazdasági és élelmiszeripari termékeinek raktározását, bemutatását vagy listázását, illetve az ilyen termékek forgalmazását;
 - c) a vevő arra kötelezi a beszállítót, hogy állja a vevő által promóció útján értékesített mezőgazdasági és élelmiszeripari termékekre vonatkozó kedvezmények teljes költségét vagy azok egy részét;
 - d) a vevő arra kötelezi a beszállítót, hogy fizessen a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vevő általi reklámozásáért;
 - e) a vevő arra kötelezi a beszállítót, hogy fizessen a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vevő általi piaci értékesítéséhez kapcsolódó szolgáltatásokért;
 - f) a vevő díjat számít fel a beszállítónak a beszállító termékeinek értékesítésére szolgáló helyiségek belső kialakítását végző személyzet munkájáért.

A tagállamok biztosítják az első albekezdés c) pontjában említett piaci gyakorlat tilalmát, kivéve, ha a vevő által kezdeményezett promóciót megelőzően a vevő meghatározza a promóció időszakát és a kedvezményes áron megrendelendő mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek várható mennyiségét.

- (3) Amennyiben a vevő a (2) bekezdés első albekezdésének b), c), d), e) vagy f) pontjában említett esetekben fizetséget követel meg, a beszállító kérésére írásban a beszállító rendelkezésére kell bocsátania az egységenként fizetendő összegekre vagy adott esetben a teljes fizetendő összegre vonatkozó becslést, a (2) bekezdés első albekezdésének b), d), e) vagy f) pontjában említett esetekben pedig írásban a beszállító rendelkezésére kell bocsátania a költségekre vonatkozó becslést és e becslés alapját is.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) és a (2) bekezdésben megállapított tilalmak olyan elsőbbséget élvező kötelező rendelkezéseknek minősüljenek, amelyek az említett rendelkezések hatálya alá tartozó valamennyi helyzetre alkalmazandók, függetlenül a felek közötti beszállítói megállapodásra egyébként alkalmazandó jogtól.

4. cikk

Kijelölt jogalkalmazó hatóságok

- (1) Minden tagállam kijelöl egy vagy több hatóságot a 3. cikkben megállapított tilalmak nemzeti szintű érvényesítésére (a továbbiakban: a jogalkalmazó hatóság), és tájékoztatja a Bizottságot e kijelölésről.

- (2) Ha valamely tagállam a területén egynél több jogalkalmazó hatóságot jelöl ki, egyedüli kapcsolattartó pontot jelöl ki a jogalkalmazó hatóságok közötti és a Bizottsággal folytatott együttműködés céljából.

5. cikk

Panaszok és bizalmas kezelés

- (1) A beszállítók a letelepedésük szerinti tagállam jogalkalmazó hatóságához vagy annak a tagállamnak a jogalkalmazó hatóságához fordulhatnak panasszal, amelyben a feltételezhetően tiltott piaci gyakorlatot tanúsító vevő letelepedett. A panasszal megkeresett jogalkalmazó hatóságnak hatáskörrel kell a 3. cikkben megállapított tilalmak érvényesítésére.
- (2) Egy vagy több tagjuk kérésére, vagy adott esetben tagszervezeteik egy vagy több tagjának kérésére a termelői szervezetek, más beszállítói szervezetek, és az ilyen szervezetek társulásai panasz benyújtására jogosultak, amennyiben az említett tagok úgy ítélik meg, hogy tiltott piaci gyakorlat érintettjei. Más, a beszállítók képviselte tekintetében jogos érdekekkel bíró szervezetek a beszállító kérésére és ezen beszállító érdekében panasz benyújtására jogosultak, feltéve, hogy e szervezetek független, nonprofit jogi személyek.

- (3) A tagállamok a panaszos kérésére biztosítják, hogy a jogalkalmazó hatóság meg hozza a panaszos vagy a (2) bekezdésben említett tagok vagy beszállítók személyazonosságára megfelelő védelméhez, és bármely más olyan információ megfelelő védelméhez szükséges intézkedéseket, amelynek felfedése a panaszos megítélése szerint sértene a panaszos vagy az említett tagok vagy beszállítók érdekeit. A panaszosnak meg kell jelölnie minden olyan információt, amelynek bizalmas kezelését kéri.
- (4) A tagállamok biztosítják, hogy a jogalkalmazó hatóság, amelyhez panaszt nyújtottak be, a panasz kézhezvételét követően észszerű határidőn belül tájékoztassa a panaszost arról, hogy a panasz kapcsán hogyan kíván eljárni.
- (5) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben egy jogalkalmazó hatóság úgy ítéli meg, hogy nem indokolt a panasz alapján eljárnia, ennek indokairól a panaszost a panasz kézhezvételét követően észszerű határidőn belül tájékoztatnia kell.
- (6) A tagállamok biztosítják, hogy amennyiben a jogalkalmazó hatóság úgy ítéli meg, hogy indokolt a panasz alapján eljárnia, észszerű határidőn belül meg kell indítania, le kell folytatnia és le kell zárnia a panasz vizsgálatát.
- (7) A tagállamok biztosítják, hogy ha a jogalkalmazó hatóság arra a megállapításra jut, hogy valamely vevő megsértette a 3. cikkben említett tilalmakat, kötelezze a vevőt arra, hogy felhagyjon a tiltott piaci gyakorlattal.

6. cikk

A jogalkalmazó hatóságok hatásköre

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy valamennyi jogalkalmazó hatóságuk rendelkezzen a feladatai ellátásához szükséges erőforrásokkal és szakértelemmel, és az arra vonatkozó hatásköröket ruházzák rájuk, hogy:
- a) saját kezdeményezésükre vagy panasz nyomán vizsgálatokat indítsanak és folytassanak;
 - b) a tiltott piaci gyakorlatokkal kapcsolatos vizsgálatok elvégzéséhez szükséges valamennyi információt bekérjék a vevőktől és a beszállítóktól;
 - c) vizsgálataik keretében a nemzeti szabályokkal és eljárásokkal összhangban előre be nem jelentett helyszíni ellenőrzéseket végezzenek;
 - d) meghozzák a 3. cikkben megállapított tilalmak megsértését megállapító és a vevőt a tiltott piaci gyakorlattal való felhagyásra kötelező határozatot; a jogalkalmazó hatóság eltekinthet e határozat meghozatalától, ha az ilyen határozat azzal a kockázattal járna, hogy felfedésre kerülne a panaszos személyazonossága vagy bármely más olyan információ, amelynek felfedését a panaszos saját érdekeire nézve sérelmesnek ítéli meg, valamint feltéve, hogy a panaszos az említett információt az 5. cikk (3) bekezdésével összhangban megjelölte;

- e) a nemzeti szabályokkal és eljárásokkal összhangban eljárásokat írjanak elő vagy kezdeményezzenek pénzbírságnak vagy más ugyanilyen hatékony szankcióknak, illetve ideiglenes intézkedésnek a jogsértés elkövetőjére történő kiszabása céljából;
- f) a d) és az e) pont alapján hozott határozataikat rendszeresen közzétegyék.

Az első albekezdés e) pontjában említett szankcióknak – a jogsértés jellegét, időtartamát, ismétlődését és súlyosságát figyelembe véve – hatékornak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.

- (2) A tagállamok biztosítják, hogy az (1) bekezdésben említett hatáskörök gyakorlása az uniós jog alapelveivel és az Európai Unió Alapjogi Chartájával összhangban a védelemhez való jogra vonatkozó megfelelő biztosítékok mellett történjen, azokat az eseteket is beleértve, amikor a panaszos az 5. cikk (3) bekezdése szerint az információk bizalmas kezelését kéri.

7. cikk

Alternatív vitarendezés

A beszállítók 5. cikk szerinti panasztételi jogának, valamint a jogalkalmazó hatóságok 6. cikk szerinti hatáskörének sérelme nélkül a tagállamok ösztönözhetik hatékony és független alternatív vitarendezési mechanizmusok – például közvetítés – önkéntes alkalmazását a beszállítók és a vevők között a vevő által alkalmazott tisztességtelen piaci gyakorlatokkal kapcsolatban felmerülő viták rendezése céljából.

8. cikk

A jogalkalmazó hatóságok közötti együttműködés

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy a jogalkalmazó hatóságok hatékonyan együttműködjenek egymással és a Bizottsággal, valamint hogy kölcsönös segítséget nyújtsanak egymásnak a határokon átnyúló dimenzióval rendelkező vizsgálatokban.

- (2) A jogalkalmazó hatóságoknak évente legalább egyszer találkozniuk kell, hogy a 10. cikk (2) bekezdésében említett éves jelentések alapján megvitassák ezen irányelv alkalmazását. A jogalkalmazó hatóságoknak meg kell vitatniuk a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban belüli tisztességtelen piaci gyakorlatokkal kapcsolatos bevált gyakorlatokat, új eseteket és új fejleményeket, továbbá információcserét kell folytatniuk különösen az általuk ezen irányelvvel összhangban elfogadott végrehajtási intézkedésekről és a jogalkalmazói gyakorlataikról. A jogalkalmazó hatóságok ajánlásokat fogadhatnak el annak érdekében, hogy elősegítsék ezen irányelv következetes alkalmazását, valamint hogy javítsák a jogalkalmazást. A Bizottság elősegíti ezen találkozók megtartását.
- (3) A Bizottság létrehoz és kezel egy olyan honlapot, amely – különösen az éves találkozók vonatkozásában – lehetőséget biztosít a jogalkalmazó hatóságok és a Bizottság közötti információcserére. A Bizottság létrehoz egy nyilvános honlapot, amely megadja a kijelölt jogalkalmazó hatóságok elérhetőségeit, és a nemzeti jogalkalmazó hatóságok vagy más tagállami hatóságok olyan honlapjaira mutató hivatkozásokat tartalmaz, amelyek információt tartalmaznak a 13. cikk (1) bekezdésében említett, ezen irányelv átültetésére szolgáló rendelkezésekről.

9. cikk

Nemzeti szabályok

- (1) Magasabb szintű védelem biztosítása érdekében a tagállamok fenntarthatnak vagy bevezethetnek az ezen irányelvben megállapítottaknál szigorúbb szabályokat a tisztességtelen piaci gyakorlatok elleni küzdelem céljából, feltéve, hogy ezek a nemzeti szabályok összeegyeztethetők a belső piac működésére irányadó szabályokkal.
- (2) Ez az irányelv nem érinti az ezen irányelv hatálya alá nem tartozó tisztességtelen piaci gyakorlatok elleni küzdelmet célzó nemzeti szabályokat, feltéve, hogy ezek a szabályok összeegyeztethetők a belső piac működésére irányadó szabályokkal.

10. cikk

Jelentéstétel

- (1) A tagállamok biztosítják, hogy jogalkalmazó hatóságaik éves jelentést tegyenek közzé az ezen irányelv hatálya alá tartozó tevékenységeikről, amelyben beszámolnak többek között az előző évben beérkezett panaszok, valamint elindított, illetve lezárt vizsgálatok számáról. A jelentésnek minden egyes lezárt vizsgálat tekintetében – az 5. cikk (3) bekezdésében megállapított bizalmas kezelésre vonatkozó követelmény figyelembevételével – tartalmaznia kell a vizsgálat tárgyának és kimenetelének, valamint adott esetben a meghozott határozatnak az összefoglaló bemutatását.

- (2) A tagállamok minden év március 15-ig jelentést nyújtanak be a Bizottságnak a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban a vállalkozások közötti kapcsolatokban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatokról. A jelentésnek tartalmaznia kell különösen az ezen irányelv szabályainak az előző évben az adott tagállamban történő alkalmazására és érvényesítésére vonatkozó minden releváns adatot.
- (3) A Bizottság végrehajtási jogi aktusokat fogadhat el az alábbiak meghatározására:
- a) az (2) bekezdés alkalmazásához szükséges információkra vonatkozó szabályok;
 - b) a tagállamok által a Bizottságnak megküldendő információk kezelésére vonatkozó szabályok, valamint az ezen információk tartalmára és formájára vonatkozó szabályok;
 - c) az információk és dokumentumok tagállamok, nemzetközi szervezetek, valamint harmadik országok illetékes hatóságai számára történő továbbítására vagy azok rendelkezésére bocsátására vagy közzétételére vonatkozó szabályok, figyelembe véve a személyes adatok védelmét és a mezőgazdasági termelőknek és vállalkozásoknak az üzleti titkaik védelméhez fűződő jogos érdekeit.

Ezeket a végrehajtási jogi aktusokat a 11. cikk (2) bekezdésében említett vizsgálóbizottsági eljárás keretében kell elfogadni.

11. cikk
A bizottsági eljárás

- (1) A Bizottságot az 1308/2013/EU rendelet 229. cikkével létrehozott, a mezőgazdasági piacok közös szervezésével foglalkozó bizottság segíti. Ez a bizottság a 182/2011/EU rendelet értelmében vett bizottságnak minősül.
- (2) Az e bekezdésre történő hivatkozáskor a 182/2011/EU rendelet 5. cikkét kell alkalmazni.

12. cikk
Értékelés

- (1) A Bizottság ...[78 hónappal ezen irányelv hatálybalépését követően]-ig elvégzi ezen irányelv első értékelését, és ezen értékelés főbb megállapításairól jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának. A jelentéshez adott esetben megfelelő jogalkotási javaslatokat kell csatolni.
- (2) Az értékelésben legalább a következőket kell értékelni:
 - a) a mezőgazdasági és élelmiszer-ellátási láncban előforduló tisztességtelen piaci gyakorlatok elleni küzdelem céljából nemzeti szinten végrehajtott intézkedések hatékonysága;

- b) az illetékes jogalkalmazó hatóságok közötti együttműködés hatékonysága és – adott esetben – ezen együttműködés javítása lehetséges módjainak meghatározása.
- (3) A Bizottság (1) bekezdésben említett jelentésének a 10. cikk (2) bekezdésében említett éves jelentéseken kell alapulnia. A Bizottság szükség esetén további tájékoztatást kérhet a tagállamoktól, beleértve a nemzeti szinten végrehajtott intézkedések hatékonyságával, valamint az együttműködés és a kölcsönös segítségnyújtás hatékonyságával kapcsolatos információkat is.
- (4) ...[30 hónappal ezen irányelv hatálybalépését követően]-ig a Bizottság időközi jelentést nyújt be ezen irányelv átültetésének és végrehajtásának állapotáról az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak, valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának.

13. cikk

Átültetés

- (1) A tagállamok ...[24 hónappal ezen irányelv hatálybalépését követően]-ig elfogadják és kihirdetik azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy ennek az irányelvnek megfeleljenek. E rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

A tagállamok ezeket a rendelkezéseket legkésőbb ... [30 hónappal ezen irányelv hatálybalépését követően]-tól/-től alkalmazzák.

Amikor a tagállamok elfogadják ezeket a rendelkezéseket, azokban hivatkozni kell erre az irányelvre, vagy azokhoz hivatalos kihirdetésük alkalmával ilyen hivatkozást kell fűzni. A hivatkozás módját a tagállamok határozzák meg.

- (2) A tagállamok közlik a Bizottsággal nemzeti joguk azon főbb rendelkezéseinek szövegét, amelyeket az ezen irányelv által szabályozott területen fogadnak el.

14. cikk

Hatálybalépés

Ez az irányelv az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő ötödik napon lép hatályba.

15. cikk
Címzettek

Ennek az irányelvnek a tagállamok a címzettjei.

Kelt Strasbourgban,

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök